

Fővárosi képek 1868-ból

(A hatvanas évek Pestje elevenedik meg az alábbi kis karcolatokban, melyet a Magyar Honismerető egyik 1868-iki számába irt Forgó János újságíró-kollégánk Pest jellegzetes alakjairól. Egyik-másik alak, a fenyűmadaras tót, a dunavizes, a kintornás, az olajos bizony ma már a múlté, a többi, a hordár, a gombozó gyerek kezd a múlté lenni, a gesztenyés pedig modernizálódott, de azért bizonyára akadni fognak olvasóink között, akiknek emlékében még ma is élő valóságként van elraktározva ez a pár karakterisztikus figura. Főként ezeknek adjuk közre a régi karcolatsorozatot, de nem kétséges, hogy a legújabb generáció is meghatva fogja olvasgatni ezeket a sorokat apáik és nagyapáik Pestjéről.)

I. Dunavizes

A vízihordó tán csak Pesten virágzik; mert Európa többi fővárosában a vízvezetés fölöslegessé tevő az emberséges munkásokat.

A vízihordó, ki mulatságos arcával lép itt önök elé, ismeretes ember a Lipót- és a Terézvárosban, még pedig a „hasbeszélő“ vagy a „gyönyörű Jóska“ neve alatt. A házban, melyben lakol, napjában kétszer szokott megfordulni. Piros sipkája, piros cserépipája és piros orra messze elvirítanak. A kapu aljában vastagon kezd rá mondókáját s lesi, míg valaki a folyosón megjelen; ekkor a legvéko-

nyabb diskantban, mely valahonnan a szomszédból hallszik jöni, hirdeti árujának hasonlíthatatlan voltát, s korholja a cselédeket, hogy miért nem „a szép dunavizessel“ hordatnak maguknak dunavizet.

Szamara, mondhatjuk, még népszerűbb, mint ő maga. Ez egy különösen derék számár, ki ugyan csacsi még, de kétségkívül sokra vihetné, ha a sors a „szép dunavizes“ taligája elé nem ragasztja.

A dunavizes már kora hajnalban kezdi nehéz napi munkáját. A téli fagy beálltával foglalkozása igen keserves, midőn a jégbe lyukat vágnia és terhével a meredek s csuszós parton fölkuuszniá kell. Rendesen feleséget és egy segédet tart, ki előre megy s a rendeléseket átveszi, hogy az utána döcögő járműből kevés várattással szállítsa át a vizes portékát. Az ilyen első legény rendesen kiszolgált katona; sipkája és fehér, rézgombos kaputja ezt mutatja legalább. Míg a két férfi a puttonokat rendeltetésük helyére viszi, az asszony azalatt a taligát őrzi. A puttonok ára az emelet magasságával vagy a Dunához való távolsággal áll arányban.

Minden emelet egy krajcár különbség, s így a váci- vagy ország-uton tuleső utca hasonlóan emeli a putton árát.

Vannak dunavizesek, kiknek Isten nagyra vitte dolgát; ezek például két lóval dolgoznak már. Persze, hogy mindkettő vak s nem igen jó husban van. De szem- és testbeli tehetségük éppen elég arra, hogy sokszor 20 tele puttont megindítsanak; a teher ugy is folytonosan fogy. Ismerünk különben olyat is, ki egymaga huzza a taligát s cepeli fel puttonait az emeletekbe.

Azért aligha csalatkozunk föltevésünkben, ha azt mondjuk, hogy e szegény munkás mindamellet nem áhitozza a vízvezetést.

Ugy reméljük vagy félünk tőle, hogy bátran huzhatja még szekerét jó darabig.

II. Kintornás

A kintornázás olcsó mesterségének számos ellensége van s tagadhatatlan, hogy ha éppen fontos s nagy figyelmet igénylő munkában vagyunk, s „Fips szabó“ nótája, vagy a kegyetlenül megcsonkított és eltorzított „Faust-keringő“, ha hirtelen megered ablakunk alatt; kellemetlen módon akasztja meg gondolatainkat, nem említvén azon körülményt, hogy a betegnek zaklatott agyát és tulingereit idegeit fölösleges, sőt káros izgatottságba hozza. Ezen utóvégre is könnyű segíteni. De egyéb tekintet-

ben ne feledjük el azt, hogy nagy városban élünk, melynek gyarapodásával szaporodnak a zaj s élénkség — oly két tulajdonság, mely nélkül a nagyvárosi forgalom nem is képzelhető. Avagy a kintornázásnál kellemesebb-e a társzekerek csörömpölése, a hintók robogása, a gyalogkereskedés lovagjainak kiáltozása, a fűrészcsevegése, a dob pergése és száz meg száz változata a városi zsivajnak?

Vannak kintornások, kik teljes részvétünket birják, kikért, midőn még kicsinyek valánk, a szó szoros értelmében rajongtunk, s kiknek zenélő szerszámát ujongva körül táncoltuk.

Ilyen az öreg Flórián, a „vak Flóri“, mint nevezni szokták. Az ő kintornája nem hódol a hivalkodó ujjzeneiránynak, nem szereti az ugynevezett „kapós nótákat“ s megveti a divatos operákat. Inkább ama régi menuettek, redovák s kalamajkák stb. járják önála, közbe-közbe egy-egy hajdani magyart tűzve, mely

olyan időből származik, hol a „vak Flóri“ sipládáját, mint az egyszeri órát, agyon-, magát pedig, mint valami „schwarzkünstler“ hatalmasan megverték volna. Legbüszkébb volt az öreg Flórián a „Don Juan“-beli dalra, mely játéksorozatának első és egyuttal befejező számát is képezé. Néhány sipja már akkoron is tudóvészes volt, mert tisztán emlékszünk rá, hogy a híres ária ekképpen hangzott:

„Nyujtsd kezed oh — pffff — kedves S jöjj palotámba — pffff —...“
De azért nekünk mód nélkül tetszett, mert mi — bármily ritmusban és bármily fogyatékosan hangzott is a nóta — pusztíthatatlan tánc kedvvel ugrádoztunk rajta.